

151

6. november 2022

ČASNIK
ZA
DRUŽBO
IN
KULTUROPriloga
tednika DružinaČAS
SLOVENSKI

Imena, ki sprašujejo

Ko boste s te prve strani *Slovenskega časa* zalistali po naslednjih, boste kmalu naleteli na posebnost, ki zaznamuje dobršen del tokratne številke; v njej namreč na štirih straneh objavljamo seznam nekaj manj kot 1.500 imen. Priznamo – nenavadna uredniška odločitev, a hkrati nekaj najbolj normalnega, kar lahko kot časnik, od vsega začetka zavezan prečiščevanju zgodovinskega spomina, naredimo. Gre namreč za seznam tistih ljudi, pri katerih je v popisu slovenskih žrtev druge svetovne vojne Inštituta za novejšo zgodovino navedeno, da so v začetku junija 1945 izginili v Kočevskem rogu.

Objava je seveda neposredno povezana s pravkar končanim izkopom posmrtnih ostankov več kot 3.000 žrtev poveljnih pobojev iz brezna pod Macesnovo gorico, ki zdaj presunljivo otipljivo (s fizično navzočnostjo, ki še čaka na pietetni pokop) in pomirljivo duhovno (z mašo zadušnico 31. oktobra v Kočevju) kot osebe vstopajo v narodno in katoliško občestvo.

Da, kot osebe – mnogi prek *Slovenskega časa* tudi z imeni in priimki, saj je več kot utemeljena domneva, da so številni iz objavljenega seznama svoje življenje končali prav v breznu pod Macesnovo gorico; temeljite raziskave, tudi tista iz že davnega leta 2004, ki je pred oči javnosti postavila križce rožnih vencev z naslovne fotografije, so ga dokazale kot največje znano morišče Slovencev – slovenski Katin, kot nekoč z miniranjem grobo zaprto, danes z arheološko metodo sočutno razprto roško brezno upravičeno imenuje dr. Jože Dežman,

Foto: Pavel Jamnik

predsednik vladne komisije za reševanje vprašanih prikritih grobišč.

Objavljeni seznam zato ne le deluje kot, temveč želi dejansko biti spominska plošča, ki v 25.000 izvodih v prav toliko slovenskih domov prinaša življenjsko in smrtno zgodbo izginulih in zdaj najdenih v Kočevskem rogu.

Že slišimo pomisleke v slogu: »Kaj, zaboga, ima ta objava s sedanjim časom?! Ali ne bi bilo bolje in koristneje te štiri strani nameniti kakšni aktualni temi, saj smo denimo sredi volilnega procesa v iskanju novega predsednika republike, pred nami so že ta mesec lokalne volitve, pa 'enkrat za trikrat' referendumski dan, pa izbiranje novih članov drugega parlamentarnega doma, torej državnega sveta ...? Pogrevate vojne zgodbe preteklosti, vlak sedanjosti pa v prihodnost pelje mimo vas!«

Toda prav zaradi vlaka sedanjosti na poti v prihodnost dajemo možnost in besedo resnici preteklosti, saj ima objava seznama še kako tesno povezavo tudi z aktualnim dogajanjem. Eden

ključnih namenov objave je namreč zbiranje podatkov, fotografij, dokumentov in predmetov, povezanih z osebami s seznama, in sicer za razstavo o breznu pod Macesnovo gorico, ki jo v naslednjem letu pripravljajo v Muzeju novejša zgodovine v Ljubljani – torej v muzeju, ki ga vodi dr. Jože Dežman. A kaj se dogaja ravno te dni? Na kulturnem ministrstvu, ki je v rokah neosocialističnih skrajnežev, so se poniglavo odločili, da združijo nedavno ustanovljeni Muzej slovenske osamosvojitve in Muzej novejša zgodovine, tako formalno ustanovijo nov javni zavod in zanj imenujejo novo vodstvo. In zdaj lahko zbiramo stave: ali bi/bo ta novi zavod še vodil dr. Jože Dežman? Če/ker ga ne bo vodil: ali menite, da bo novi zavod pod novim vodstvom, uglašeni s kulturnim ministrstvom, še imel v načrtu razstavo o Macesnovi gorici?

Ko torej objavljamo seznam roških žrtev, v resnici objavljamo poziv demokratičnemu zdravorazumskemu državljanskemu telesu, naj premisli, kako s svojimi (volilnimi, referendumskimi,

medijskimi in še kakšnimi) odločitvami sooblikuje javni prostor: ali v njem vzpostavlja dovolj učinkovit sistem zavor in ravnovesij, ki bodo vsaj nekoliko zategnili vajeti samopašnosti nosilcev sedanje izvršilne in zakonodajne oblasti?

Imena s seznama nas danes čisto konkretno sprašujejo: Kdo od obeh kandidatov v drugem krogu predsedniških volitev bo boljši korektiv vladajočim z razuzdanimi avtoritarnimi ambicijami? Pa tudi: kakšna ureditev in vodstvo javne radiotelevizijske hiše bosta omogočila krepitev pluralnosti, krčenje levosučnega agitatorstva in uveljavljanje kritičnosti, ki bo z enakimi vatli merila vse politične in nazorske strani?

Objavljena roška imena, ki nikoli niso imela demokratične volilne pravice, nas torej sprašujejo: Ali ste pripravljeni in sposobni odločati tudi v našem imenu? Naj vsak zase po vesti z državljanskimi dejanji odgovori na njihovo spraševanje.

Bogomir Štefanič

iz vsebine

Janez Juhant

Volimo predsednika
vseh državljanov!

Stran 2

Pogovor: dr. Janez Šušteršič

»Nimamo vedno
prav«

Strani 4–5

Jože Mlakar

Dar razsodnosti –
izgubljena vrednota

Strani 10–11